

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Sanna Persson
010 - 224 10 00 (vxl)
skane@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Fårarps mosse i Ystads kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart punktstreckad linje på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

I enlighet med 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

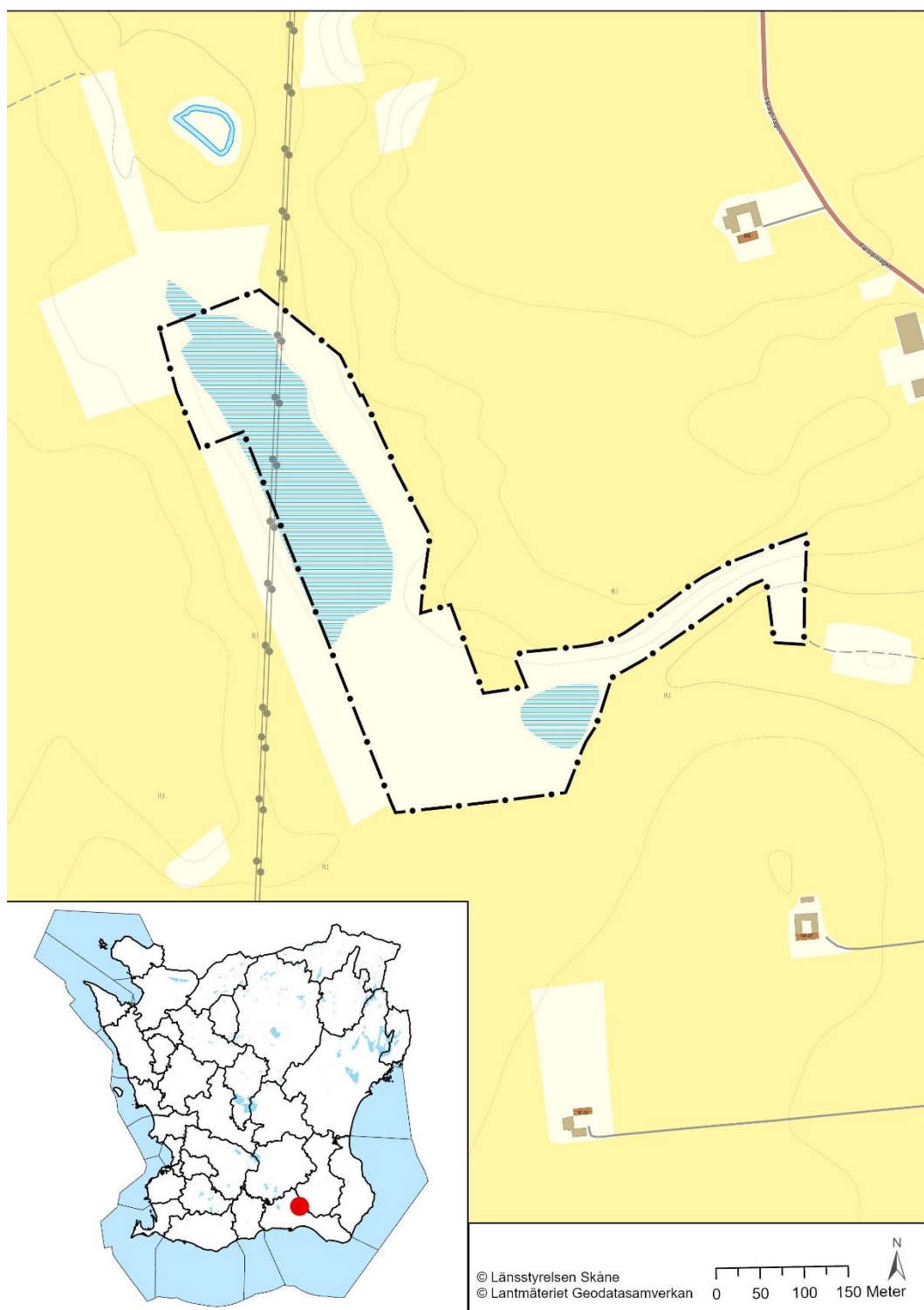

Fig. 1. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Fårarps mosse
Kommun	Ystad
Natura 2000-ID ¹	-
DOS-ID ²	1109270
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter	Högestad 10:1 (del av); Fårarp 1:1 (del av); Svenstorp 7:12 (del av)
Markägarkategori	Enskild
Läge	Ca 2,6 km nordost om St. Herrestad
Centralpunkt	E: 431179 N: 6149490 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	7 – Skånes sediment- & horstområde
Inskrivna nyttjanderätter	Fårarp 12-LN-2205 (dikningsföretag); Fårarps nr 1 m fl hemman 12-LN-234 (dikningsföretag); Karlsfält m fl hemman 12-LN-206 (dikningsföretag)
Areal	Ca 12,1 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda områdets naturvärden knutna till ett kulturpåverkat landskap med lång kontinuitet som betesmark eller slåtteräng. Områdets rikkärr, fuktängar och torra marker med tillhörande ekosystem och artrikedom ska bevaras, utvecklas och vid behov återställas och nyskapas. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för såväl nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram.

Syftet uppnås genom att:

- tillförsel av växtnäringssämnen och bekämpningsmedel förbjuds,
- hävden av betesmarken fortsätter och utökas,
- färbete förbjuds,
- uppsläende träd och buskar röjs fortlöpande för att förhindra igenväxning i området,

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (Fågeldirektivet)

² ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

- riktade åtgärder för att gynna hotade arter såsom stor ögontröst, utförs och följs upp,
- områdets hydrologi bevaras ostörd,
- bekämpa arter som inte har sin naturliga utbredning i området,
- skötsel och åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter samt värdefulla biotoper.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva åkerbruk,
2. så eller plantera växter eller sätta ut djur,
3. plöja, spränga, gräva, schakta, tippa, dumpa, anordna upplag, eller på annat sätt skada mark eller småvatten,
4. uppföra byggnad eller annan anläggning, exempelvis mast, vindkraftverk eller liknande,
5. anlägga väg eller dra fram mark- och luftledningar,
6. dika eller dränera,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, stödutfodra eller tillföra växtnäringssämnen eller jordförbättringsmedel,
8. sambeta med gödslad mark,
9. hålla får på bete,
10. utfodra vilt,
11. utföra åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och vattenkvalitet negativt.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. hävd genom bete och/eller slåtter samt uppförande av stängsel på mark som anges som betesmark,
4. avverkning och bortforsling av sly, träd och buskage i betesmarkerna,
5. inplantering eller insådd av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i naturreservatet,
6. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning i hela reservatet,
7. åtgärder i syfte att motverka skador som orsakas av vilt,
8. bekämpning av för området främmande och/eller invasiva arter.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten eller naturföremål,
2. elda,
3. medvetet störa betesdjur,
4. ta med hund eller annat sällskapsdjur som inte hålls i fysiskt koppel,
5. gräva upp växter,
6. sätta ut eller släppa ut för området främmande arter

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- Förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel enligt vad som framgår av föreskrifterna under B ovan.
- Länsstyrelsens tillsyn av området.
- Underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken får göras till tidigare djup, bredd och läge. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden.

- Drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande staten, kommunen, markägare, el-, energi- eller teledistributör. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom fem arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

A4 gäller inte jaktturn.

A7 gäller inte för övergångsutfodring av betesdjur i maximalt två veckor vid betessläpp och installning.

C2 gäller inte eldning som genomförs av förvaltare eller sakägare som skötselåtgärd eller naturvårdsbränning.

C4 gäller inte i samband med jakt eller vid tillsyn eller vallning av betesdjur.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap. miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11-11b §) eller strandskydd (13-18 §§).
- 7 kap. 1 § miljöbalken. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.
- Anmälningssplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön gäller även om de inte är förbjudna enligt reservatets föreskrifter.
- 2 kap. Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

- 15 kap. 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning.
- Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, (SFS 1998:812).
- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter.
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, t ex:
 - * föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44 med tillhörande ändringar). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst eller hänsynslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §),
 - * föreskrifter om obemannade luftfartyg (drönare) bl.a. TSFS 2017:110. Dessa föreskrifter reglerar bl.a. det obemannade luftfartygets avstånd till människor och djur för att ingen eller inget ska komma till skada och säger även att de kategorier av obemannade luftfartyg som endast får flygas inom synhåll från operatören inte får flygas på en högre höjd än 120 m över mark- eller vattenytan i okontrollerat luftrum.

Vid rensning av diken ska rensningsmassor undvikas att placeras på de ytor som klassats som rikkärr.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna men som kan medföra en väsentlig förändring av naturmiljön, ska anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen. Samråd kan krävas för stora tävlingar, evenemang eller aktiviteter som medför omfattande slitage eller markskador.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Fårarps mosse ligger ca 2,6 km nordost om St. Herrestad i Ystads kommun. Jordarterna är varierande och består av isälvsediment, sand-block, sand och organisk jordart. Området ingår i Sydsveriges sedimentära berggrundsområde. Landskapet kring Fårarps mosse är småkuperat och till stora delar uppodlat.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Landskapet runt Fårarps mosse består till stor del av åkermark som har varit uppodlad under lång tid. Enligt gamla kartor har Fårarps mosse en lång kontinuitet som slättermark. Att mossen länge varit ostörd visar arkeologiska fynd på då det år 1897 hittades tre kranier från vuxna människor i mossen. Fynd har också gjorts av skedformiga skrapor i mossen. Troligtvis är det en offermosse och sannolikt har mossen varit en sjö då de offrades. Att hitta tre kranier är ovanligt, vilket gör området väldigt speciellt.

Biologiska bevarandevärden

I Fårarps mosse förekommer partier med rikkärr omgivna av fuktängar och silikatgräsmarker. Merparten av Fårarps mosse utgörs av betesmark. I området finns också ohävdad, igenväxande mossmark. I området förekommer rödlistade arter som stor ögontröst (EN), småvänderot (VU), kärrjohannesört (NT), storspov (EN) och sävsparv (NT).

Rikkärssytorna utgörs av extremrikkärr, så kallade kalkkärr. De är små och finns spridda i området. Det norra rikkärret är ett kupolkärr medan de andra varierar från topogena till soligena. Kupolkärret är ett par meter högt och är gungande med ett fint täcke av brunmossor. I kalkärren förekommer bl.a. näbbstarr, majnycklar, kärrspira, ängsvädd och slätterblomma. I bottenskiktet växer bland annat späd skorpionmossa. Stor ögontröst har tidigare funnits rikligt i Fårarps mosse men försvann från området år 2006. Sedan år 2011 pågår arbete med att återfå arten inom ramen för åtgärdsprogram för bevarande av stor ögontröst.

Stor ögontröst (EN) som ingår i arbetet med hotade arter och har ett specifikt åtgärdsprogram utpekad, "Åtgärdsprogram för bevarande av stor ögontröst". Rikkärr ingår i arbetet med hotade naturtyper och har även det ett specifikt åtgärdsprogram, "Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr". Rikkärr är en ovanlig naturtyp i Skåne och extremrikkärr är unika. Många hotade arter är knutna till denna naturtyp. Lökgroda (VU) och strandpadda (NT) har tidigare funnits i Fårarps mosse men har inte noterats på senare år.

Friluftsliv och tillgänglighet

I dagsläget nyttjas området inte för friluftaktiviteter förutom botaniker som besöker rikkärret. Området är svårtillgängligt och omges av åkermark och inga allmänna vägar leder fram till området, vilket gör att det inte lämpar sig för ett utvecklat friluftsliv.

Skälen för beslutet

Det föreslagna naturreservatet har höga naturvärden och har potential att få ännu högre. Fårarps mosse har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende på regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Riksintresse enligt 3 kap. 6 § MB naturvård:** Området ligger inom riksintresse för naturvärden, Fårarp.
- **Inventering inom Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr:** Området är upptaget som ett naturvärdeklass 1-område (mycket höga naturvärden). Nr 151 Fårarps mosse.
- **Rödlistade arter:** Artdatabanken har (2020) klassat bl.a. stor ögontröst (EN), småvänderot (VU), kärrjohannesört (NT), majnycklar (NT), jordtistel (NT) och klasefibbla (NT).
- **Åtgärdsprogram för hotade arter:** I området finns stor ögontröst (EN) som enbart har en bedömd förekomst i Skåne och Västergötland. Naturvårdsverket har tagit fram ett specifikt åtgärdsprogram för dess bevarande.
- **Länets naturvårdsprogram:** Området ingår i Fårarps mosse med naturvärdesklass 2.
- **Grön infrastruktur:** Området ligger ca 2,2 km från naturreservatet Fyledalen, ca 2,5 km från naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar, ca 4 km från naturreservatet Benestads backar och ca 4 km från naturreservatet Högestads mosse. Området ligger ca 5,5 km från Natura 2000-området Ljungatorpskärr och ca 7,5 km från Natura 2000-området Ulltorpskärr. Närmast ligger dock rikkärret Högestad-Allevadsmölla ca 2 km bort och ligger utanför skyddat område.
- **Ängs- och betesmarksinventeringen:** Området är upptaget inom ängs- och betesmarksinventeringen.
- **Strandskyddat område enligt 7 kap. 13–18 §§ MB:** Strandskydd gäller med 100 meter.

Skyddet är även ett led i att uppnå miljömålen "Ett rikt odlingslandskap", "Ett rikt växt- och djurliv" och "Myllrande våtmarker".

Skyddet kommer att bidra till att utveckla en fungerande grön infrastruktur i landskapet och ligger inom en värdestrakt för solitära ädellövträd.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreservat.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Området är prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för skogsskydd. Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen "Myllrande våtmarker", "Ett rikt växt- och djurliv" och "Ett rikt odlingslandskap" och har även betydelse för arbetet med grön infrastruktur i landskapet.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster, se tabell nedan.³ Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet.

³ Enligt Naturvårdsverkets förslag på ekosystemtjänster inom olika naturtyper [Beslut om att bilda naturreservat – innehåll och utformning \(naturvardsverket.se\)](#)

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser hos vilda arter	Positiv
	Jakt, bärplockning och annan vild föda	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet	Positiv
	Livsmiljöer som t.ex. spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar.	Positiv
	Kolbindning utförd av växter	Positiv
Kulturella	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för framtida generationer.	Positiv
	Resurs för forskning	Positiv
Stödjande	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv

Ärendets handläggning

År 2007 inventerades Fårarps mosse inom åtgärdsprogrammet för bevarande av rikkärr och har sedan dess ingått inom arbetet av åtgärdsprogrammet. År 2020 togs ett initiativ av handläggaren inom åtgärdsprogrammet för att skydda rikkärret och Fårarps mosse för framtiden. Länsstyrelsen tog kontakt med markägarna 2021 och framförde önskemål om att göra området till naturreservat.

Under 2022 pågår en fastighetsreglering av fastigheten Svenstorp 7:12. Under 2023 kommer fastighetsbeteckningen Svenstorp 7:12 att upphöra och härnäst ingå i fastigheten Fårarp 6:26.

Ärendet har remitterats. Inkomna yttranden redovisas i bilaga 3.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplanen utgör bilaga 2 till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 4.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit avdelningschef Olof Liungman, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, länsassessor Johan Åsberg, naturvårdshandläggare Alexander Regnér och naturvårdshandläggare Sanna Persson, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Ola Melin

Sanna Persson

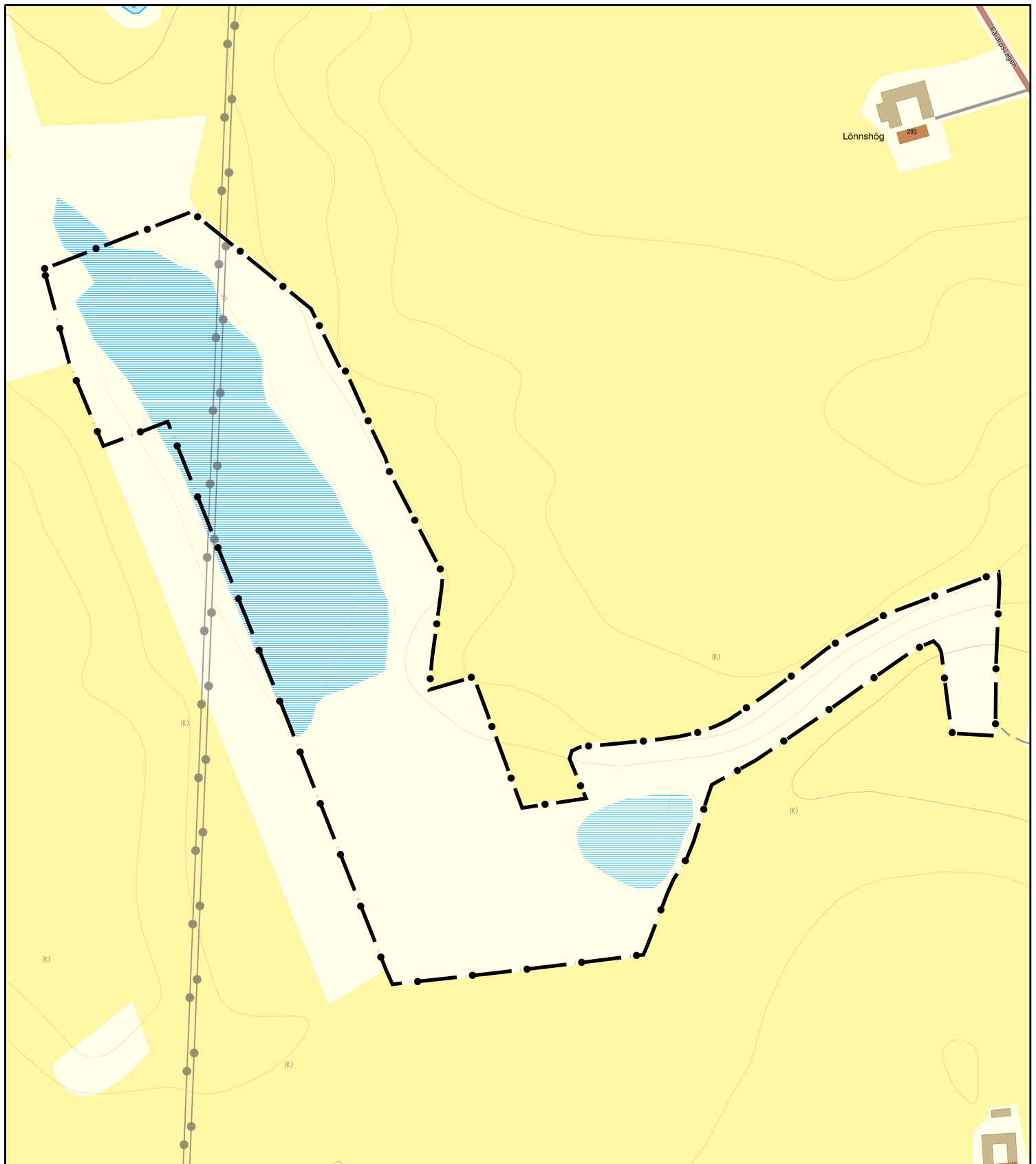
Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning och andra bestämmelser
2. Skötselplan
3. Sammanställning av remissyttranden
4. Hur man överklagar
5. Sändlista (publiceras ej)

Använd Länsstyrelsens e-tjänst för komplettering av eller yttrande i ärenden. Klicka [här](#) för att komma till e-tjänsten.

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1. Översiktskarta Naturreservatet Fårarps mosse, Ystads kommun

 Naturreservatets gräns

Länsstyrelsen
Skåne

0 50 100 150 Meter

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Fårarps mosse
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21349-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Länsstyrelsen
Skåne

Skötselplan för naturreservatet Fårarps mosse i Ystads kommun

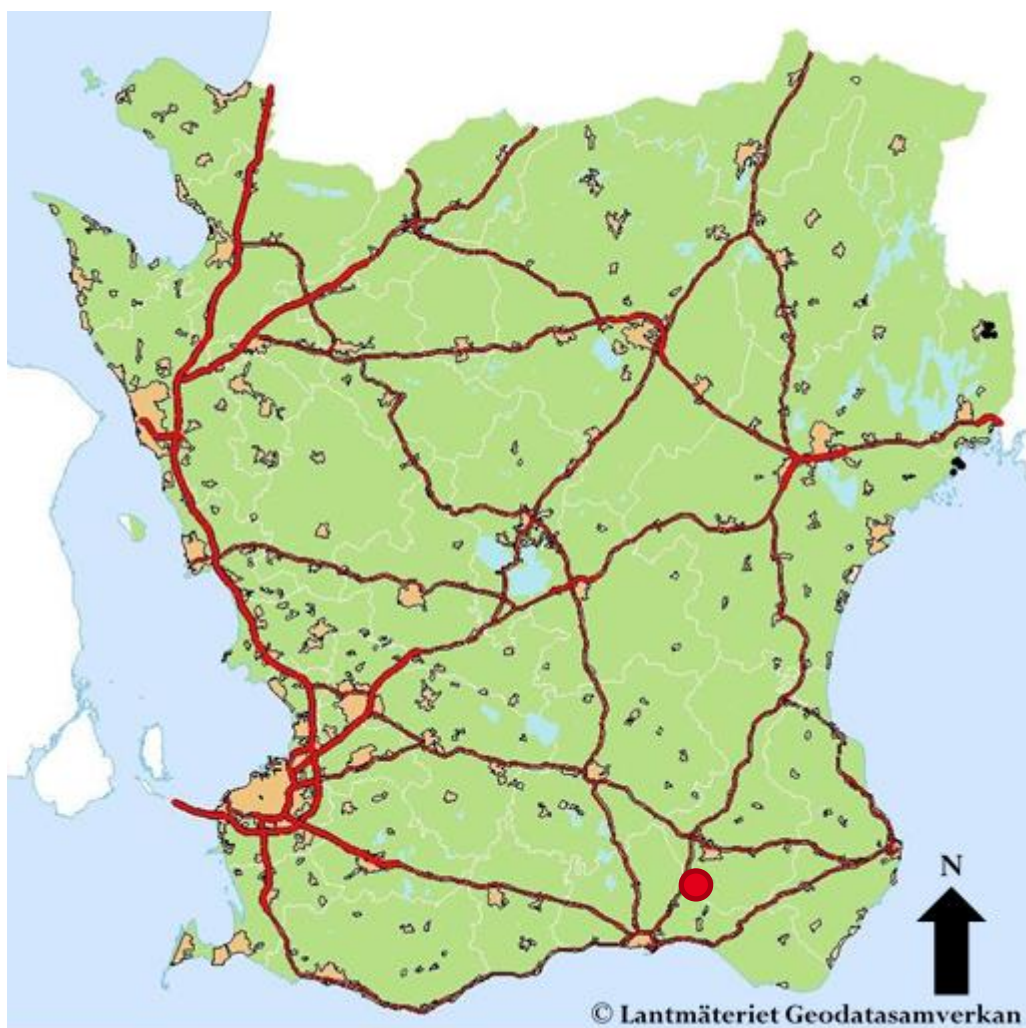

Fig.1. Den röda cirkeln anger naturreservatet Fårarps mosses ungefärliga läge.

Fastställt:	2023-03-30
Planförfattare:	Sanna Persson
Diarienummer:	511-21349-2022, 1286-222
Omslagsbild:	Fårarps mosse
Foton:	Planförfattaren om inget annat anges

Innehållsförteckning

Inledning	4
1 Syftet med naturreservatet	5
2 Beskrivning av området	7
2.1 Administrativa uppgifter	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	7
2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild	7
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	7
2.2.3 Biologi	9
2.2.4 Friluftsliv	10
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	10
3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning	11
3.1 Övergripande mål	11
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	11
3.3 Forn- och kulturmiljövård	11
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	11
4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena	12
4.1 Skötselområde 1 – Naturbetesmark	12
5 Friluftsliv	17
6 Jakt och fiske	17
7 Utmärkning av naturreservatets gräns	17
8 Tillsyn	18
9 Dokumentation och uppföljning	18
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	18
9.2 Revidering av skötselplanen	18
10 Kostnadsansvar och prioriteringar	18
11 Rödlistade arter	20
12 Källor	20

BILAGOR

- A. Skötselområdeskarta
- B. Naturtypskarta
- C. Friluftslivskarta
- D. Fornlämningar

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel - vilket redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl.a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda områdets naturvärden knutna till ett kulturlandskap med lång kontinuitet som betesmark eller slåtteräng. Områdets rikkärr, fuktängar och torra marker med tillhörande ekosystem och artrikedom ska bevaras, utvecklas och vid behov återställas och nyskapas. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för såväl nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram.

Syftet ska uppnås genom att:

- tillförsel av växtnäringsämnen och bekämpningsmedel förbjuds,
- hävden av betesmarken fortsätter och utökas,
- färbete förbjuds,
- uppsläende träd och buskar röjs fortlöpande för att förhindra igenväxning i området,
- riktade åtgärder för att gynna hotade arter såsom stor ögontröst, utförs och följs upp,
- områdets hydrologi bevaras ostörd,
- bekämpa arter som inte har sin naturliga utbredning i området,
- skötsel och åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter samt värdefulla biotoper.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

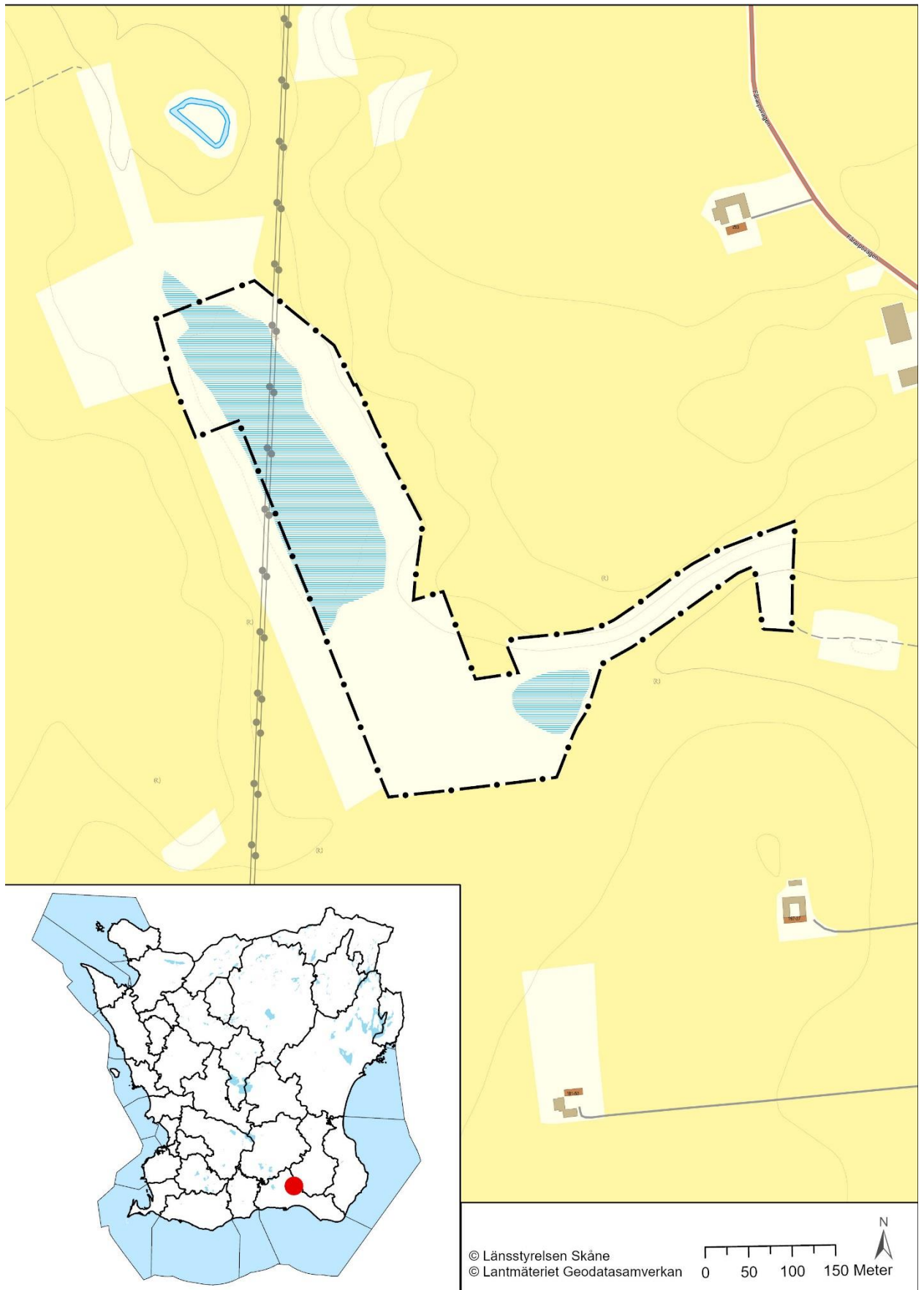

Fig. 2. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Fårarps mosse
Beslutsdatum:	2023-03-30
Areal:	Ca 12,1 ha, varav vatten 0 ha
Kommun:	Ystad
Förvaltare:	Länsstyrelsen
DOS-ID¹:	1109270
Natura 2000-ID²:	-
Gränser:	Se bilaga A
Fastighet:	Högestad 10:1 (del av); Fårarp 1:1 (del av); Svenstorp 7:12 (del av)
Markägarkategori:	Enskild
Läge:	Ca 2,6 km nordost om St. Herrestad
Centralpunkt:	E: 431179 N: 6149490 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	7 – Skånes sediment- & horstområde
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland
Inskrivna nyttjanderätter:	Fårarp 12-LN-2205 (dikningsföretag); Fårarps nr 1 m fl hemman 12-LN-234 (dikningsföretag); Karlsfält m fl hemman 12-LN-206 (dikningsföretag)

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild

Fårarps mosse ligger ca 2,6 km nordost om St. Herrestad i Ystads kommun. Jordarterna är varierande och består av isälvsediment, sand-block, sand och organisk jordart. Området ingår i Sydsvriges sedimentära berggrundsområde. Landskapet kring Fårarps mosse är småkuperat och till stora delar uppodlat. Den centrala delen av området utgörs av mossen som sannolikt har varit en sjö.

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Landskapet runt Fårarps mosse består till stor del av åkermarker som har varit uppodlade under lång tid. Enligt gamla kartor verkar Fårarps mosse ha en lång kontinuitet som betesmark och slåttermark (fig. 3, 4 & 5). Att mossen länge har varit relativt opåverkad visar arkeologiska fynd på då det år 1891 hittades tre kranier från vuxna människor i mossen. I mossen har skedformiga skrapor som härrör från stenålder eller tidig bronsålder påträffats. Mossen, som sannolikt varit en

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Rådets direktiv 92/43/EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)

This is a detailed historical map of the city of Åbo (Åbo) in Finland, showing the city layout, surrounding areas, and a compass rose. The map is titled 'Åbo' and includes various place names and geographical features.

Map Details:

- City Layout:** The city is depicted with a grid-like street pattern. The central area is labeled 'Åbo' and includes a large square labeled 'P. B.' (Pöytäkirja). Other labeled areas include 'St. 1', 'St. 2', 'St. 3', 'St. 4', 'St. 5', 'St. 6', 'St. 7', 'St. 8', 'St. 9', 'St. 10', 'St. 11', 'St. 12', 'St. 13', 'St. 14', 'St. 15', 'St. 16', 'St. 17', 'St. 18', 'St. 19', 'St. 20', 'St. 21', 'St. 22', 'St. 23', 'St. 24', 'St. 25', 'St. 26', 'St. 27', 'St. 28', 'St. 29', 'St. 30', 'St. 31', 'St. 32', 'St. 33', 'St. 34', 'St. 35', 'St. 36', 'St. 37', 'St. 38', 'St. 39', 'St. 40', 'St. 41', 'St. 42', 'St. 43', 'St. 44', 'St. 45', 'St. 46', 'St. 47', 'St. 48', 'St. 49', 'St. 50', 'St. 51', 'St. 52', 'St. 53', 'St. 54', 'St. 55', 'St. 56', 'St. 57', 'St. 58', 'St. 59', 'St. 60', 'St. 61', 'St. 62', 'St. 63', 'St. 64', 'St. 65', 'St. 66', 'St. 67', 'St. 68', 'St. 69', 'St. 70', 'St. 71', 'St. 72', 'St. 73', 'St. 74', 'St. 75', 'St. 76', 'St. 77', 'St. 78', 'St. 79', 'St. 80', 'St. 81', 'St. 82', 'St. 83', 'St. 84', 'St. 85', 'St. 86', 'St. 87', 'St. 88', 'St. 89', 'St. 90', 'St. 91', 'St. 92', 'St. 93', 'St. 94', 'St. 95', 'St. 96', 'St. 97', 'St. 98', 'St. 99', 'St. 100'.
- Surrounding Areas:** The map shows the city's location relative to the surrounding landscape, including the Gulf of Bothnia (Göteborgs Fjärd) to the west and the Gulf of Finland (Åbo Fjärd) to the east. The city is situated on a peninsula.
- Compass Rose:** A four-pointed compass rose is located in the upper right corner, indicating the cardinal directions.
- Scale:** A scale bar is located in the lower right corner, showing distances in miles and kilometers.
- Legend:** A legend is located in the lower left corner, explaining the symbols used on the map.

8

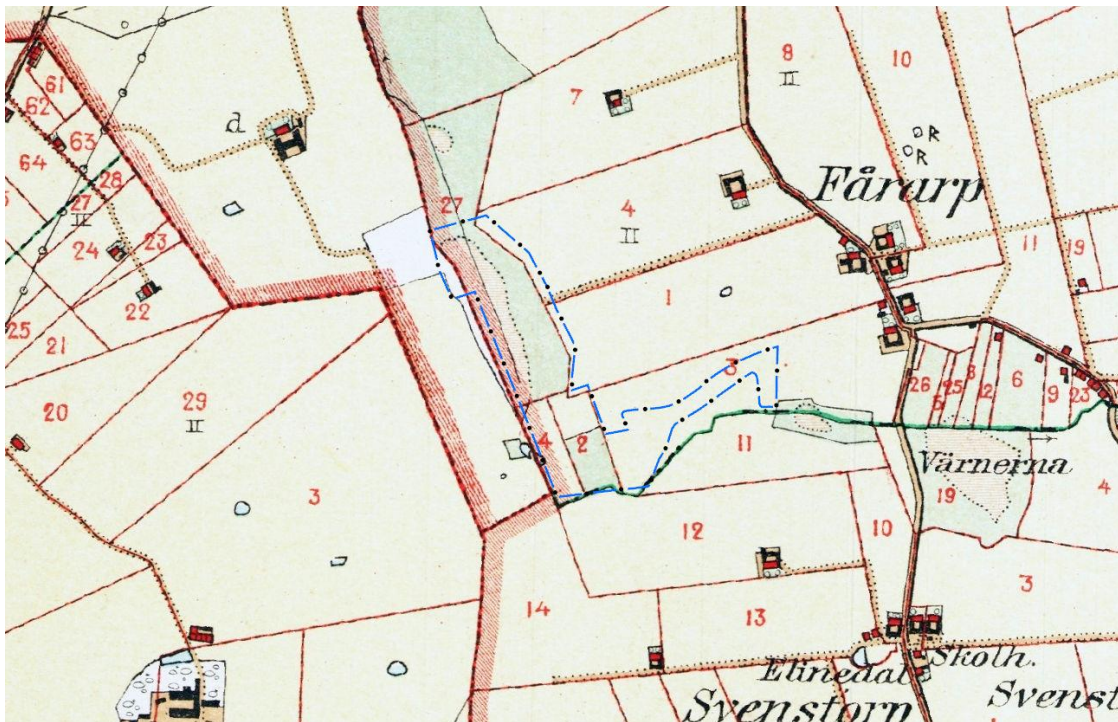

Fig. 5. Ekonomiska kartan från 1915, visar att området var öppet. Beige = åkermark, grönt = ängsmark, beige/streckat = mosse/kärr.

2.2.3 Biologi

I Fårarps mosse förekommer partier med rikkärr omgivna av fuktängar och silikatgräsmarker. Merparten av Fårarps mosse utgörs av betesmark. I området finns också ohävdad, igenväxande mossmark. I området förekommer rödlistade arter³ som stor ögontröst (EN), småvänderot (VU) och kärrjohannesört (NT) och fågelarter som raphöna (NT), storspov (EN) och sävsparv (NT).

Rikkärnsytorna utgörs av extremrikkärr, även kallade kalkkärr. De är små och har spridda förekomster inom området. Det norra rikkärret är ett kupolkärr medan de andra varierar från topogena till soligena. Kupolkärret är ett par meter högt och är gungande med ett fint täcke av brunmossor. I rikkärren förekommer bl.a. näbbstarr, majnycklar (NT), kärrspira, ängsvädd och slätterblomma. I bottenkiktet växer bland annat späd skorpionmossa. Stor ögontröst har tidigare funnits rikligt i Fårarps mosse men försvann från området år 2006. Sedan år 2011 pågår arbete med att återfå arten genom insådd inom ramen för åtgärdsprogram för bevarande av stor ögontröst.

Stor ögontröst (EN) ingår i arbetet med hotade arter och har ett specifikt åtgärdsprogram upprättat, "Åtgärdsprogram för bevarande av stor ögontröst". Rikkärr ingår i arbetet med hotade naturtyper och har även det ett specifikt åtgärdsprogram, "Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr". Rikkärr är en ovanlig naturtyp i Skåne och extremrikkärr är unika då de har en begränsad förekomst. Många hotade arter är knutna till denna naturtyp. Lökgroda (VU) och strandpadda (NT) har tidigare funnits i Fårarps mosse men har inte noterats på senare år.

³ Rödlistan är fastställd av Artdatabanken 2020 och är en bedömning av arters risk att dö ut i Sverige. De arter som benämns rödlistade tillhör en av följande kategorier: NT=Nära hotad, VU=Sårbar, EN=Starkt hotad, CR=Akut hotad, RE=Nationellt utdöd DD=Kunskapsbrist.

Fig. 6. Stor ögontröst. Foto: Anette Persson.

2.2.4 Friluftsliv

I dagsläget nyttjas inte området för friluftaktiviteter förutom botaniker som besöker rikkärret. Området är svårtillgängligt och omges av åkermark och saknar allmänna vägar som leder fram till området, vilket gör att det inte lämpar sig för utveckling av friluftsliv.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

- Utebliven, svag eller felaktig hävd som leder till igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt som konkurrerar ut floran i betesmarkerna.
- Användning av avmaskningsmedel på betesdjur då detta inte bryts ner utan följer med spillningen ut och kan dels vara giftiga för alla dynglevande insekter, dels är de mycket giftiga för fiskar och andra vattenlevande organismer.
- Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark kan påskynda eutrofiering.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande åkrarna.
- Förändringar i områdets hydrologi, både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, rensning, muddring eller breddning av diken i anslutning till området som kan påverka området negativt.
- Exploatering i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Gödsling- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar som kan påverka floran negativt.

- Plockning eller annan negativ påverkan av den fridlysta eller rödlistade floran i området.
- En etablering/ökning av främmande och/eller invasiva arter både på land och i vatten.
- Störningar av djur- och växtliv pga. ett alltför omfattande friluftsliv.
- Ett förändrat klimat kan leda till att förutsättningarna för bevarande ändras snabbare än beräknat.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla ett område med mosse, rikkärr, fuktäng och torrare marker. Betesmarken med rikkärr och fuktängar ska vara välhävdat och domineras av hävdgynnade arter och sakna spår av näringspåverkan. Mossen får ha en viss täckning av träd, buskvegetation och vass för att gynna fågellivet.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 4 under respektive skötselområde.

Skötselåtgärderna ska bidra till att uppfylla syftet med reservatet och ska ske utifrån naturvårdsaspekter. För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på mark ska undvikas. För hela området innebär det också att främmande och/eller invasiva arter bekämpas.

Målet med skötseln av betesmarken är att den ska vara välhävdat och hysa hävdgynnade arter. Det innebär att den hävdas med årligt anpassat bete för att gynna arter som stor ögontröst och att kompletterande underhållsröjning sker vid behov. Rikkärret hävdas även med kompletterande slätter vid behov.

Det vore önskvärt med en hydrologisk undersökning i området.

3.3 Forn- och kulturmiljövård

Det finns inga registrerade fornlämningar i Fårarps mosse, men det finns uppgifter på fynd som har gjorts i mossen. I närområdet finns fornlämningarna L1988:6482, L1988:7120, L1988:7121 och L1989:8937 (boplatser), se bilaga D.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets värden och skötsel negativt genom:

- *Ökad igenväxningstakt* i betesmarker.
- *Problem för betesdjuren* med långvarig hetta och torka, samt med sjukdomar och andra svårigheter p.g.a. för blöt mark.
- *Ökning av främmande arter* samt invasiva arter som kan konkurrera ut skyddsvärd flora och fauna både på land och i vattnet.

Förslag till skötselåtgärder för att motverka eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- *Igenväxning*: röjning, slåtter, bränning, förlängd betessäsong, fler betesdjur.
- *Problem för betesdjur*: säkrad dricksvattenförsörjning, solskydd, betesplanering/fällindelning, hårdiga raser, kompletterande skötsel (röjning, slåtter, bränning).
- *Främmande arter*: gynnande av inhemska arter, bekämpning av oönskade arter.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreservatet har delats in i två olika skötselområden med tillhörande delområden utifrån markanvändning eller skötselinriktning som ska genomföras.

- Skötselområde 1 – Betesmark
- Skötselområde 2 – Mosse

4.1 Skötselområde 1 – Betesmark

Delområde 1.1: Öppen betesmark – 9,4 ha

Delområde 1.2: Rikkärr – 1,3 ha

Areal totalt: 10,9 ha

Fig. 7. Delar av den öppna betesmarken i delområde 1.1.

Delområde 1.1

Beskrivning

Delområdet består av öppen betesmark som varierar mellan torra och fuktiga partier. De torra partierna finns främst i slänterna, medan de fuktiga finns i den södra delen av området och har karaktär av fuktäng. Området ingick i ängs- och betesmarksinventeringen och arter som har noterats är höskallra, ängsskallra, jordklöver, storven, backtrav, nejlikrot, puktörne, höstfibbla, gulmåra, fårsvingel, gråfibbla, svartkämpar, sommarfibbla (NT), åkervädd, ängsvädd, backtimjan (NT) och trådklöver. Fyra arter som räknas som främmande är noterade, praktlysing, foderlost, sandlost och ängsrödklöver. I kanterna av betesmarken finns enstaka träd och buskar av fågelbär, ask (EN), pil och hagtorn. I betesmarken finns en pilevall och en del videbuskar men även enstaka hagtornsbuskar och ett par fläder- och nyponbuskar. Ett par stenmurar löper genom betesmarken. I sydslutningen finns även en rävlya som skapat en sandig miljö för solitärbin. Ett dike med en gjuten konstruktion finns i den norra delen. Den gjutna delen är väl dold och utgör en fara då den är minst en och en halv meter djup och lätt att missa. I området finns även ett par gamla rostiga tunnor och en mindre mängd övrigt skräp.

Bevarandemål

Området ska bevaras som öppen betesmark med fuktängar. Arealen öppen betesmark med fuktängar ska vara 9,4 ha men får minska till fördel för rikkärr. Regelbunden hävd genom bete ska ske i området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen

näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur och sambete med gödslad mark, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Den gjutna dikeskonstruktionen ska märkas ut eller täckas över så att den inte utgör en säkerhetsrisk för människor eller andra djur. I direkt anslutning och ett par meter söder om konstruktionen ska diket hållas fritt från igenväxningsvegetation.
- Allt skräp ska rensas från området.
- Mindre sandblottor får skapas och hållas öppna för att gynna solitärbin.
- Åtgärder för att skapa ytterligare rikkärnsytor får ske i samråd med markägarna.

Underhållsåtgärder:

- Anpassat årligt bete.
- Kompletterande slåtter får ske vid behov.
- Underhållsröjning vid behov för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävsarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 8. Kupolkärret i delområde 1.2. Foto: Anette Persson.

Delområde 1.2

Beskrivning

Delområdet består av reservatets rikkärr med omgivande fuktäng. En av rikkärnsytorna är ett s.k. kupolkärr, vilket är en väldigt ovanlig förekomst i Skåne. Kupolen är gungande och ett par meter hög. Rikkärnsytorna utgörs av extremrikkärr och hyser flera arter som är specifika för rikkärr. Delar av området utgörs sannolikt av gamla torvgravar. En av rikkärnsytorna har karaktären av ett

platakärr, alltså ett kärr på en platå. Vatten rinner ner från sluttningen i östra delen av området. I bottenskiktet finns arter som späd skorpionmossa, guldspärrmossa, bandpraktmossa, kärrbryum, kalkkällmossa och klotuffmossa. I rikkärret finns den hotade arten stor ögontröst (EN), men här finns även vippstarr, tätört, ängsvädd, näbbstarr, småvänderot (VU), kärrspira, kärrsälting, majnycklar (NT), slätterblomma och kärrjohannesört (NT). I fuktängarna runt rikkärnsytorna finns arter som darrgräs, vattenmynta, tiggarranunkel, luddunört, vattenklöver, höskallra, hampflockel, ängsnycklar, vasstarr, plattstarr, agnsäv, blåsstarr och skånskt mannagräs.

Bevarandemål

De öppna rikkärnsytorna ska bevaras inom delområdet. Arealen rikkärr ska vara minst 1,3 ha och får öka på bekostnad av fuktängen. Regelbunden hävd genom anpassat bete ska ske i området. Kompletterande slåtter i rikkärsmiljöerna ska ske vid behov. Trampskador får endast förekomma i mindre omfattning. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) eller igenväxningsvegetation ska finnas vid vegetationsperiodens slut. Näringsstatusen ska vara naturlig. Rikkärren ska vara naturligt näringsfattiga och rika på kalk. Rikkärrens hydrologi ska vara ostörd och förekommande diken ska inte ha någon negativ påverkan på rikkärsmiljöerna. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Rikkärrens hydrokemi ska inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp och/eller övergödning. Populationen av stor ögontröst ska vara livskraftig och inte minska. Målet för stor ögontröst är en population på minst 500 individer. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Åtgärder för att öka rikkärrens areal får ske i samråd med markägarna. Utökningen får ske på bekostnad av fuktig/blöt mark förutsatt att det godkänns ur kulturmiljösynpunkt.

Underhållsåtgärder:

- Årligt anpassat bete för att gynna stor ögontröst och rikkärnsytorna.
- Årlig slåtter som komplement till bete, vid behov. Vid slåtter ska avslaget material tas bort inom sju dagar.
- Underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Populationsförstärkande åtgärder för stor ögontröst, som t.ex. insådd. Detta för att göra populationen mindre sårbar.
- Årlig uppföljning av stor ögontröst, så länge arten ingår i ett nationellt åtgärdsprogram.
- Vid behov kan testytor upprättas för att utreda bäst lämpade skötsel för området.
- Främmade och/eller invasiva arter ska bekämpas.

4.2 Skötselområde 2 – Mosse

Skötselområde 2: Mosse – 1,5 ha

Areal totalt: 1,5 ha

Fig. 9. Översikt av mossen.

Fig. 10. Vy in mot mossen i riktning norr till söder.

Beskrivning

Skötselområdet består av en ohävdad och igenväxt mosse som givit reservatet dess namn. Mossen har troligen varit en gammal sjö som har växt igen till en mosse. Igenväxningsvegetationen på mossen består huvudsakligen av bredkaveldun, vass och videbuskar. Enstaka uppslag av björk finns. För att gynna fågellivet i området får mossen fortsatt vara busk- och vassrik. Mossen är i behov av en inventering för att utreda eventuella flora- samt habitatvärden.

Bevarandemål

Arealen mosse ska vara 1,5 ha men får minska till fördel för öppen betesmark/rikkärr. Mossen domineras av vitmossor, men inslag av brunmossor kan förekomma. Torvbildning ska ske aktivt i mossen. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnyra sig. Mossens hydrologi ska vara ostörd. Befintligt dike bör inte rensas eller fördjupas så att det medför negativ påverkan på mossen eller omkringliggande rikkärrsmiljöer. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Hydrokemin ska vara näringsfattig utan betydande antropogen påverkan. Mosseplanet ska kunna variera mellan öppet och mer busk- och vassrikt (kröntäckning <50%). Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inventering av flora- och habitatvärden inom 5 år.
- Om möjligt får delar av området restaureras till öppen betesmark/rikkärr.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete om detta är möjligt och lämpligt ur naturvårdssynpunkt.
- Årlig slåtter om behov finns.
- Vassen ska hållas efter i kanterna.
- Underhållsröjning vid behov.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

5 Friluftsliv

Naturreservatet Fårarps mosse ligger ca 2,6 km nordost om St. Herrestad. Området är otillgängligt för allmänheten då det inte går några allmänna vägar fram till reservatet och inga parkeringar kommer att anläggas.

Informationsskylt, stängselgenomgång och gränsmarkeringar ska ses till regelbundet och underhållas av förvaltaren.

6 Jakt och fiske

Det är inte tillåtet att utfodra vilt. Jakt eller ökad jakt på vildsvin bör övervägas om de orsakar skada i reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Om det utgår annan statlig ersättning för skötsel av marker, t.ex. miljöersättning, ersättning för restaurering etc. kan inte föreslagna skötselåtgärder (eller motsvarande åtgärder) utföras eller finansieras av reservatsförvaltningen.

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötsel- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel					
Bete	Årligen	1.1, 1.2	Förvaltaren	1	Omfattande markskador får inte uppkomma
Slätter	Vid behov	1.1, 1.2	Förvaltaren	2	Skärande/klippa nde redskap
Underhållsröjning	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	Motormanuellt
Uppföljning av stor ögontröst	Årligen	1.2	Förvaltaren	1	Så länge arten ingår i ett nationellt åtgärdsprogram
Populationsförstärka nde åtgärder för stor ögontröst	Vid behov	1.2	Förvaltaren	1	
Bekämpning av främmande och/eller invasiva arter	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	
Åtgärd av gjuten dikeskonstruktion	Snarast	1.1	Förvaltaren	1	Den får inte utgöra en säkerhetsrisk
Anläggningar					
Uppsättning och underhåll av informationsskylt	Snarast, sedan vid behov	Enligt bilaga C	Förvaltaren	1	
Underhåll av stängselgenomgång	Vid behov	Enligt bilaga C	Förvaltaren	2	
Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	

11 Rödlistade arter

Tabell 2. Förekomst av:

- signalarter (S), som används för att lokalisera och urskilja områden med höga naturvärden (Artdatabanken 2021)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Artdatabanken 2020)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter

Nedanstående artförteckning innehåller 10 rödlistade arter.

Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa/ Uppgiftslämnare
Mossa			
Kalkkällmossa	S	2011	Artportalen
Klotuffmossa	S	2011	Artportalen
Källpraktmossa	S	2011	Artportalen
Kärlväxter			
Ask	EN	2022	Länsstyrelsen
Backtimjan	NT	2022	Länsstyrelsen
Kärrjohannesört	NT	1999	Artportalen
Majnycklar	NT	2022	Länsstyrelsen
Småvänderot	VU	2022	Länsstyrelsen
Sommarfibbla	NT	2022	Länsstyrelsen
Stor ögontröst	EN, ÅGP	2022	Länsstyrelsen
Fåglar			
Rapphöna	NT	2015	Artportalen
Storspov	EN	2018	Artportalen
Sävsparv	NT	2018	Artportalen

12 Källor

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Artdatabanken 2021. Signalarter i Sverige 2021. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Artportalen, <https://artportalen.se/>.

Bager, H. & Persson, A. 2009. Skånes Rikkärr.

Fig. 1. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 2. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 3. Buhrmans Skånekarta från 1687.

Fig. 4. Lantmäteriets enskifteskarta från 1819.

Fig. 5. Ekonomiska kartan från 1915. Malmöhus läns hushållningssällskap. Kartblad 69.

Karsten, P. 1994. Att kasta yxan i sjön: en studie över rituell tradition och förändring utifrån skånska neolitiska offerfynd. Lunds universitet.

Bilaga A. Skötselområdeskarta Naturreservatet Fårarps mosse, Ystads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

0 50 100 150 Meter

Betesmark

- 1.1 1.1 - Öppen betesmark
- 1.2 1.2 - Rikkärr

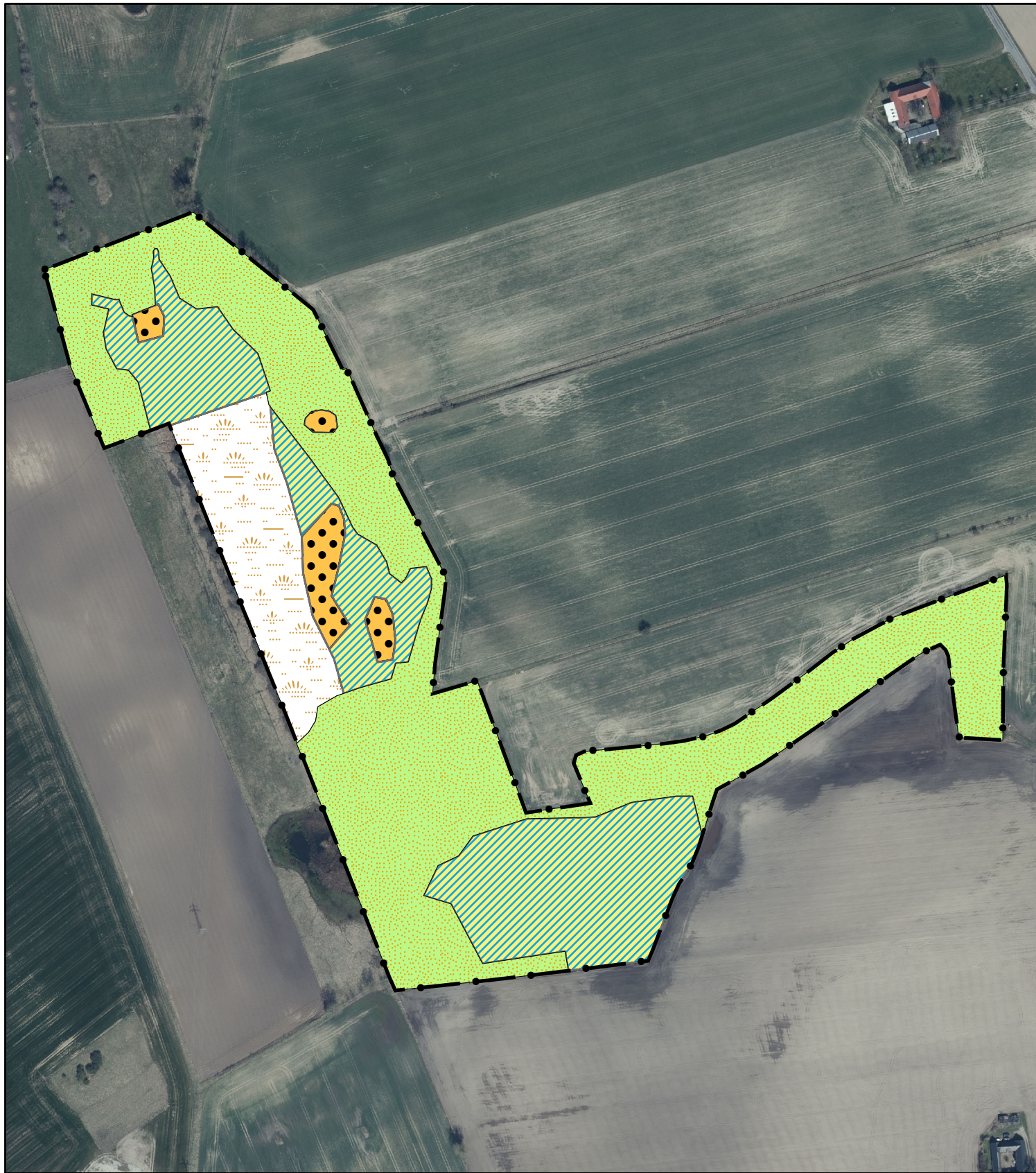
Mosse

- 2 2 - Mosse

Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Fårarps mosse
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21349-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B. Naturtypskarta Naturreservatet Fårarps mosse, Ystads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

0 50 100 150 Meter

 Fuktäng
 Mosse
 Rikkärr

 Öppen betesmark
 Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Fårarps mosse
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21349-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C. Friluftslivskarta Naturreservatet Fårarps mosse, Ystads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

0 50 100 150 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Fårarps mosse
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21349-2022

Informationsskylt

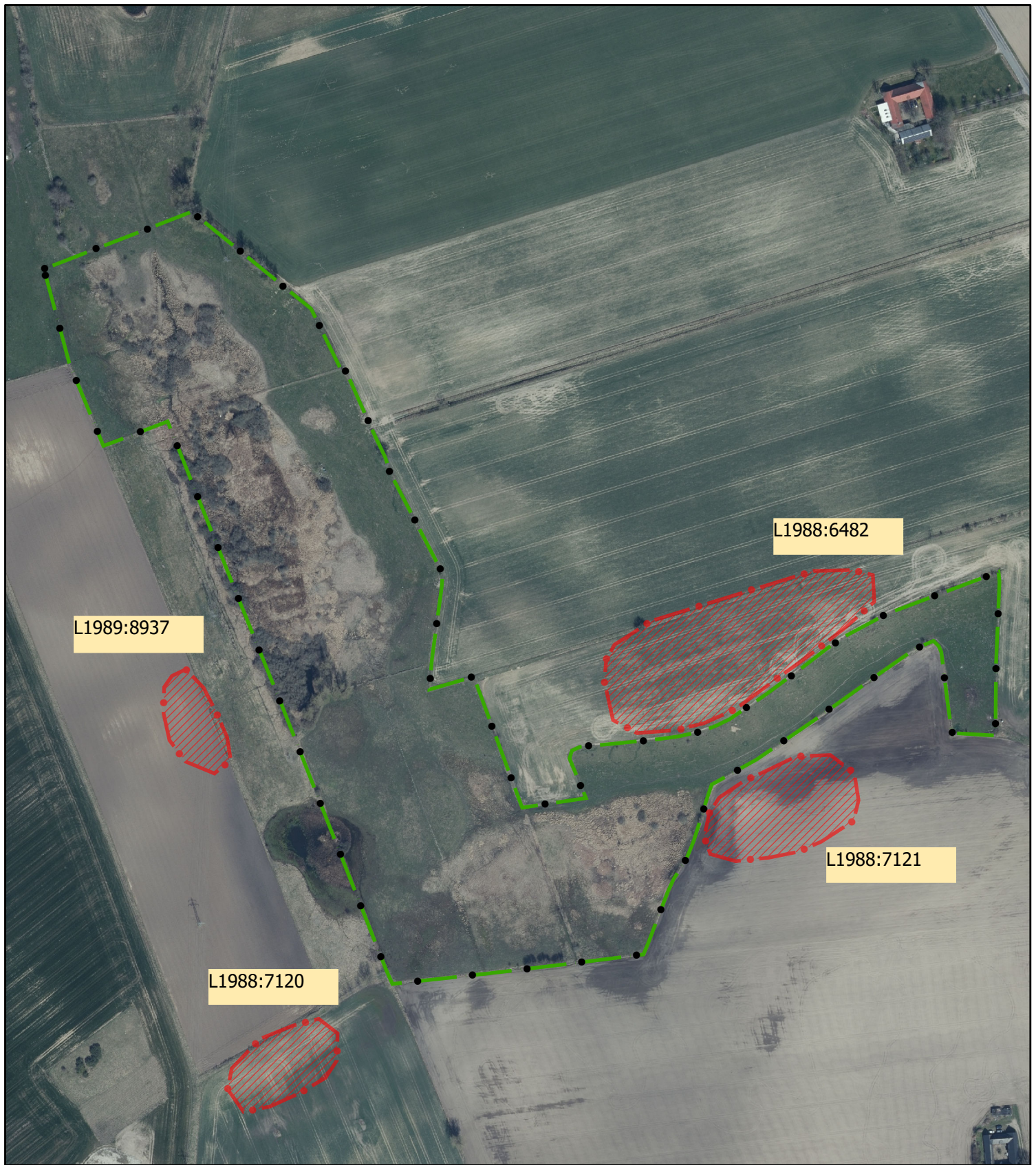

Stängselgenomgång

Naturreservatets gräns

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga D. Fornlämningar Naturreservatet Fårarps mosse, Ystads kommun

- Naturreservatets gräns
- Fornlämning

Länsstyrelsen
Skåne

0 50 100 150 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Fårarps mosse
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21349-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreseptatet Fårarps mosse i Ystad kommun syftar till att långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda området naturvärden knutna till ett kulturpåverkat landskap med lång kontinuitet som slåtteräng och betesmark med rikkärr.

En del av Länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefulla natur- och friluftsområden genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med naturreseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftslivet.

**Länsstyrelsen
Skåne**

www.lansstyrelsen.se/skane

Yttrande och Länsstyrelsens svar

Yttrande från Lunds Botaniska Förening:

Undertecknad har på uppdrag av Lunds Botaniska Förening tagit del av förslaget och den bifogade skötselplanen. Föreningen har inget att erinra mot bildandet av naturreservatet och den skötsel som föreslås. De föreslagna åtgärderna har goda förutsättningar att gynna områdets värdefulla naturtyper och biologiska mångfald på såväl kort som lång sikt. Lite synd dock att området inte är så lättillgängligt.

Uppräkningarna av framtida hot och bevarandemål känns rimliga men man saknar en aktuell statusrapport för områdets värdefulla naturtyper. Gäller "fullgod bevarandestatus" för alla miljöer, eller finns det tecken på negativa förändringar (igenväxning, uttorkning etc) som kräver särskilt snabba restaureringsåtgärder, t ex på de speciellt värdefulla ytor som hyser stor ögontröst (som trots upprepade utsädder ligger långt under målet på minst 500 individer)?

Den årliga uppföljningen av stor ögontröst bör kombineras med regelbundna inventeringar av florans helhet, eller åtminstone av de rödlistade arterna, så att föreslagna åtgärder kan utvärderas över tid på ett mer fullständigt sätt. Det finns en del uppgifter i artportalen (insamlade 1999 inom ramen för projekt Skånes flora) och sådana som länsstyrelsen själv står för, men sannolikt saknas en fullt uppdaterad artlista som utgångspunkt för framtida utvärderingar. Skötselplanen nämner också ett antal rödlistade arter som inte rapporterats till artportalen (däribland ask, majnycklar, småvänderot, sommarfibbla och backtimjan) och som borde finnas där så att förekomsterna kan ingå i projekt Floraväktarna.

Enligt skötselplanen har det skett insädd av stor ögontröst sedan 2011. Det vore bra om alla länsstyrelsens rapporter från och med 2011 kunde "klamras" så att det framgår att alla sentida uppgifter avser ett inplanterat växtmaterial. För närvarande är det endast 2022 års rapporter som klamrats.

Länsstyrelsens svar:

Statusrapport anges för Natura 2000 och dess naturtyper i bevarandeplaner men inte i skötselplaner. Då området inte är utpekade som Natura 2000 så görs ingen bedömning av bevarandestatus.

Inventering och uppföljning av florin kommer att ske inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag för skötsel av skyddade områden utifrån tilldelade resurser.

En del av de i remissvaret nämnda rödlistade arterna noterades av Länsstyrelsen under fältbesök 2021. Dessa har nu registrerats i Artportalen.

Information om att stor ögontröst ska klamras i Artportalen har förts vidare till berörda handläggare.

Yttrande från Skanova:

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen.

Skanovas teleanläggningar/rättigheter berörs inte/påverkas inte av rubricerat planförslag.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Yttrande från Skogsstyrelsen:

Skogsstyrelsen är positiva till att naturreservatet bildas och har inga synpunkter på presenterat underlag.

Yttrande från Sveriges geologiska undersökning (SGU):

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig.

Yttrande från Trafikverket:

Trafikverket har tagit emot rubricerat ärende för yttrande. Naturreservatet angränsar inte till statlig infrastruktur och Trafikverket har inget att erinra.

Yttrande från Riksantikvarieämbetet:

Remiss från Länsstyrelsen Skåne angående förslag till bildande av naturreservatet Fårarps mosse i Ystads kommun.

*Länsstyrelsen Skåne har översänt rubricerad remiss med svar senast
Den 27 januari 2023.*

Ärendet

Länsstyrelsen Skåne efterfrågar synpunkter till bildandet av naturreservatet Fårarps mosse i Ystads kommun, Skåne.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet ställer sig positiv till att Fårarps mosse blir naturreservat. Området är ett biologiskt kulturarv med en lång kontinuitet som betes- och slåttermark och med höga naturvärden till följd av denna hävd. Fårarps mosse har även höga arkeologiska värden, då flera fynd i flinta och tre kranier från människa har upphittats vid Fårarps mosse. Fynden har daterats till yngre stenålder – äldre bronsålder.

Under skötselplanens del 2.2.2. *Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria*, omnämns att det 1891 påträffades fynd i mossen. I den avhandling av Per Karsten, som omnämns i källhänvisningen till förslaget till bildande av naturreservatet, framgår i avhandlingens katalogdel att ytterligare arkeologiska fynd har påträffats i Fårarps mosse, än vad som nämns i förslaget till skötselplanen. Mossen beskrivs även som en trolig offerplats. I skötselplanen nämns det översiktligt att det i närheten av mossen finns flera fynd- och boplatser.

De i Kulturmiljöregistret (KMR) registrerade fornlämningar som ligger närmast det föreslagna reservatet, är fornlämningarna: L1988:6482 (RAÄ nr Stora Köpinge 151:1), L1988:7121 (RAÄ nr Sora Köpinge 144:1), L1988:7120 (RAÄ nr Stora Köpinge 143:1) och L1989:8937 (RAÄ nr Högestad 30:1). Dessa fornlämningar är registrerade som boplatser. Av dessa ligger två (L1988:6482 och L1988:7121) i omedelbar närhet till den föreslagna reservatsgränsen. Inga av dessa fyra fornlämningar är synliga ovan mark och har därför svårbestämbara och osäkra yttre begränsningar, varför fornlämningarna kan fortsätta in i det föreslagna reservatsområdet.

Riksantikvarieämbetet anser att då det föreligger möjlighet att fornlämningarnas utbredning kan sträcka sig in i det föreslagna reservatet, bör detta förtydligas i skötselplanen och att fornlämningarnas identitetsnummer samt de i KMR

uppskattade geografiska ytorna, som troligen är en uppskattning utifrån framkomna fynd i markytan, finns markerade på den till skötselplanen hörande kartan (förslagsvis fig 2 och/eller i bilaga A Skötselområdeskartan). Denna information är av stor vikt i samband med den framtida förvaltandet av det föreslagna reservatet. Inte minst i inför eventuella framtida markarbeten i området, då dessa arbeten kan vara tillståndspliktiga, enligt 2 kap. Kulturmiljölagen.

Vidare anser Riksantikvarieämbetet att Fårarps mosse, utifrån de kända fynden, bör registreras i Kulturmiljöregistret (KMR) som uppgift om offerplats.

Länsstyrelsens svar:

Justeringar i texten kommer att göras enligt ert önskemål.

Angående om att registrera fynden i kulturmiljöregistret så har frågan lämnats vidare till Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Yttrande från E.ON:

E.ON Energidistribution AB (E.ON) har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och följande synpunkter.

Inställning

E:ON noterar undantag från föreskrifter under A och C. E.ON tillstyrker förslag till beslut om naturreservat under förutsättning att nedanstående yrkanden om ändringar i föreskrifter införs, i annat fall motsätter sig E.ON förslaget till beslut.

Yrkanden

Att det i undantagen från föreskrifter framgår att:

- Normalt underhåll omfattas av akut och skogligt underhåll
- Tillåter motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket, även innefattande parkering av fordon
- Det ska framgå i föreskrifterna att förändring av elnätet får tillståndsprövas
- Toppning och beskärning utanför skogsgatan inte ska vara dispenspliktigt.
- Drönare är tillåtet vid ledning vid besiktning

Bakgrund till yrkande

Inom det föreslagna naturreservatsområdet har E.ON två regionnätluftledningar som skär reservatet (50 kV), se bifogad karta.

Kraftledningarna omfattas även av Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter, ELSÄK-FS 2022:1. Starkströmsföreskrifterna reglerar bland annat ledningskonstruktion, höjd över mark, avstånd från ledning till byggnad, brännbart upplag, parkeringsplatser, tillfartsvägar med flera verksamheter. För luftledningens bibehållande måste vi kunna utföra kontroll och skötseln enligt ELSÄK-FS 2008:3 inklusive ändringar i ELSÄK-FS 2010:3.

Underhåll/Röjning och reparation

För att säkerställa ellagens krav på säkra, tillförlitliga och effektiva elleveranser (3 kap. 1 § ellagen) måste E.ONs underhåll av elledningar även fortsättningsvis kunna genomföras och bedrivas på ett rationellt och kostnadseffektivt sätt.

Bestämmelserna i naturreservatsföreskrifterna får inte utgöra hinder för vårt framtida, planerade och regelbundna skogliga underhåll av ledningsgatan, vilket t.ex. omfattar röjning och fällning av farliga kantträd. E.ON måste kunna utföra ett normalt skogligt underhåll inom en skogsgata på 35 meter.

Underhållet kan ske genom helikoptertoppning samt att därutöver ta bort enstaka, för ledningen, farliga träd utanför skogsgatan.

Vid kabel- och linjefel eller andra typer av fel är det nödvändigt att få reparera ledningen. För att kunna utföra nödvändig drift och nödvändigt underhåll samt reparation av ledningarna är det en förutsättning att motordrivna maskiner kan framföras i samt till och från ledningsgatan och ledningsstråket. Detta innebär att schaktning/grävning måste få utföras där reparation och underhåll krävs.

Om det i naturskyddet ska ingå att kvarlämna fällda träd kan E.ON göra det under förutsättning att E.ON inte hålls ansvariga för skogsskyddet.

Med hänsyn till det ovan framförda är det viktigt att det tydligt framgår av föreskrifternas undantag att körning men även parkering får ske för underhåll av ledningarna.

Anslutningsplikt

Om det i framtiden blir aktuellt med förändring av elnätet och/eller nyanslutning inom eller i närheten av området, bör det framgå i reservatföreskrifterna att förändring av elnätet får tillståndsprövas. När en begäran om utökning av elnätet görs har E.ON anslutningsplikt och kan inte neka en anslutning till elnätet.

Allmänna upplysningar

Med anledning av elsäkerheten ska nätägaren kontaktas om en förändring av marknivån under eller bredvid kraftledningarna skulle ske. Detta gäller även när anläggningar såsom vägar, gång- och cykelbanor, jaktorn, vindskydd etc. ska anläggas. Om vägar kommer att spärras av med exempelvis bommar måste E.ON få tillgång till nycklar eller koder så att passage för drift och underhåll av ledningen kan ske. Om viltstängsel ska monteras ska fastighetsägaren alltid kontakta E.ON inför uppförande i närheten av kraftledningarna. Detta för att få uppgifter om vilka särskilda skyddsåtgärder som eventuellt erfordras.

Övrigt

E.ON förutsätter att hänsyn tas till ovanstående synpunkter samt att vi i fortsättningen kan sköta om våra anläggningar enligt gällande föreskrifter och standarder.

Länsstyrelsens svar:

Då E.ON har undantag från föreskrifterna för att underhålla sin ledningsgata innebär detta även akuta åtgärder.

Ett tillägg kommer att göras i undantagen som ger E.ON rätt att ta sig till och från ledningsgatan samt att parkera. Länsstyrelsen vill dock påpeka att det inte finns någon föreskrift som reglerar motorfordonstrafik. Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) gäller.

Vid eventuellt behov av förändringar som inte kan betraktas som drift, underhåll eller ombyggnad inom gällande ledningsrätt eller vid utökning av elnät får E.ON ansöka om dispens från reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7§ miljöbalken lämna dispens om det finns särskilda skäl. Allmänna intressen utgör oftast särskilda skäl.

Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för åtgärder inom gällande ledningsrätt. Dock ska det påpekas att det inte förkommer någon skog inom naturreservatet eller i ledningsgatan som går där.

Det finns ingen reservatsföreskrift som reglerar flygning med drönare. Transportstyrelsens bestämmelser gäller. Länsstyrelsen vill dock framhålla föreskriften om att ej medvetet störa betesdjur.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till Regeringen, Miljödepartementet. Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 27 april 2023**. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).